

Το αραχνοϋφαντο «ίσως»

«Φάλαινες τον Αύγουστο» του
Νττίβιντ Μπέρι σε σκηνοθεσία Νίκου
Καραγέωργου

Συχνά χρησιμοποιούμε την έκφραση «η σκηνοθετική γραμμή» εννοώντας, μεταξύ άλλων, τον συντονισμό των ηθοποιών σε μια στιλιστικήμανιέρα, σ’ ένα υποκριτικό ύφος. Όμως αυτή η παράσταση είναι όπως το πεντάγραμμο- ο καθένας από τους πέντε έχει τη δική του γραμμή, τη δική του νότα, τον δικό του τρόπο. Αλλά... καμία αίσθηση δυσαρμονίας, αντιθέτως, αυτά που εκπέμπει ο καθένας, η αύρα, η υποκριτική ύλη που παράγει, είναι τόσα, ή μάλλον, είναι τέτοια, που καλύπτουν την κάθε στιγμή της παράστασης, χωρίς να μένει κενό, σαν μπογιές από πέντε διαφορετικά σωληνάρια που σμίγουν σ’ ένα καμβά.

Αναφέρομαι στην παράσταση του Σατιρικού «Φάλαινες τον Αύγουστο», έργο του Αμερικανού συγγραφέα Νττίβιντ Μπέρι σε σκηνοθεσία Νίκου Καραγέωργου. Στο έργο παίζουν η Δέσποινα Μπεμπεδέλη, η Αννίτα Σαντοριναίου, η Λένια Σορόκου, ο Στέλιος Καυκαρίδης, ο Νεόφυτος Νεοφύτου. Μαζί τους ο Πόλυς Χατζηκώστας. Ο Νίκος Καραγέωργος, όπως φαίνεται από το αποτέλεσμα, συνειδητοποιήσει ότι πρέπει να κινήσει τις φιγούρες αλλά όχι να τις πλάσει. Πλασμένες ήταν. Όχι μόνο από τα αποθέματα πείρας, από τον συσσωρευμένο επαγγελματισμό της ομάδας, αλλά και χάριν στην κοινή τους επιθυμία να βγουν από το σκοτάδι της αραιής επαγγελματικής δραστηριότητας και να βρεθούν στα φώτα της σκηνής. Τώρα και μαζί.

Και βρέθηκαν οι «Φάλαινες» του Μπέρι, ένα καλό έργο που μάλιστα μιλάει υπαρκτά για το... αραίωμα της δράσης, με την προοπτική της οριστικής διακοπής της... Καλογραμμένο κείμενο (σε καλή μετάφραση του Φώτη Φωτίου), με τσεχωφική χροιά, με δεύτερο, πολυσίμαντο επίπεδο στους διαλόγους, με μοτίβα διαχρονικά, όπως το μοτίβο της αναμονής. Ίσως να μην υπήρξε πιο γόνιμο θέμα στο θέατρο του εικοστού αιώνα από το θέμα της αναμονής, είτε αυτών που ίσως έρθουν, μ’ ένα «ίσως» αραχνοϋφαντο και ονειρικό, είτε αυτών που δεν πρόκειται να έρθουν.

Οι δύο ηλικιωμένες αδελφές στο οικογενειακό εξοχικό τους στο Μέιν αναμένουν να φανούν οι φάλαινες, όπως κάθε Αύγουστο της μακράς τους ζωής. Η θέα, η παρατήρηση, οι αναμνήσεις, η ελπίδα συμπλέκονται στο κείμενο. Μόνο που η μία αδελφή έχει τυφλωθεί, έχει αποκοπεί από τη θέα, ο Αύγουστος της έχει τελειώσει και το μόνο που έρχεται είναι ο Νοέμβρης, ο Θάνατος.

Η Λίμπι στην ερμηνεία της Δέσποινας Μπεμπεδέλη είναι αριστούργημα. Προσθέτω αυτό το δημιουργήμα της σε περιορισμένο αριθμό εμπειριών μου ως θεατή που μ’ έκαναν να απορροφηθώ ολόκληρη στο θέαμα και στο άκουσμα. Η Δέσποινα Μπεμπεδέλη κάνει την ηρωίδα της σκληρή και εύθραυστη, τυραννική και ανήμπορη, είρωνα και απελπισμένη, ταυτόχρονα. Η κάθε λεπτομέρεια της εξωτερικής της συμπεριφοράς είναι τεκμηριωμένη από τις συναισθηματικές διακυμάνσεις. Παίζει το μοτίβο της «ανοιχτής πόρτας

εξόδου». Ο Νίκος Καραγέωργος «δεν κρατήθηκε» ως σκηνοθέτης και προσωποποίησε τη μορφή του Νοέμβρη/ Θανάτου και αναθέτοντας στον Πόλυ Χατζηκώστα να διασχίζει πού και πού τον χώρο, εμφανής μόνο στα τυφλά μάτια της Λίμπι. Θα θεωρούσα το εύρημα αυτό αιτίαστο στο τσεχωφικό ύφος του κειμένου, αλλά η Μπεμπεδέλη χορεύει τόσο ωραία το βαλς της με τον Χάρο που... δεν πειράζει.

Η Αννίτα Σαντοριναίου φτιάχνει τη Σάρα της με στοργή, αγαπάει την ικανότητά της να ελπίζει, να απολαμβάνει την κάθε ακτίνα του ήλιου, να ζεσταίνεται από τις αναμνήσεις της. Κι εμείς αγαπάμε τη χαρακτηριστικήμανιέρα της Αννίτας να μη διαλύεται μέσα στον ρόλο της, και η δική της περσόνα να φαίνεται μ’ ένα θαυμαστό θεατράλε τρόπο μαζί με τον ρόλο. Οι τελευταίες μέρες του Αυγούστου της Σάρας κρατάνε ακόμα, τα ψάρια, τα μούρα, οι ανθρώπινες σχέσεις, το φλερτ έχουν ακόμα γεύση και νόημα. Η σκηνή της ερωτικής ανάμνησης με τη φωτογραφία του μακαρίτη κύριου Ουέμπερ είναι υπέροχη. Η Σαντοριναίου παίζει το μοτίβο «η ζωή σημαίνει περισσότερο σε σχέση με το τέλος».

Η Λένια Σορόκου, ανάλαφρη και συγκινητική ως φίλη των αδελφών, Τίσα, ομίγει στην παλέτα της την κωμικότητα με τον οίκτο. Παίζει το μοτίβο της «ενεργούς αντίστασης στα γεράματα». Η Τίσα της είναι άνθρωπος που προτείνει πρακτικές λύσεις στα υπαρκτά προβλήματα. Μια ματαιότητα κρέμεται πάνω από τις προσπάθειές της ηρωίδας της, μια τραγική νότα δοσμένη με τη θαυμαστή λεπτότητα της Σορόκου.

Ο Στέλιος Καυκαρίδης παίζει τον Νικολάι Μαράνοφ ως αξιοπρεπή ναυαγό της πολυτάραχης ζωής του. Ο Καυκαρίδης παραλείπει τα εξωτικά στολίδια που του προσφέρει το βιογραφικό του Ρώσου εμικρέ από την τσαρική Ρωσία κι επιλέγει την αρχοντική στωικότητα και την εξωτερική και εσωτερική ευγένεια που δεν διαβρώθηκαν από τους εξευτελισμούς που έσπασε στον δρόμο του η ζωή. Το μοτίβο του είναι «η ελευθερία του ξέμπαρκου», «η προ του τέλους αξιοπρέπεια».

Ο Νεόφυτος Νεοφύτου παίζει τον γέροντα πολυτεχνίτη Μπράκετ ως τραγικωμικό πνεύμα του τόπου. Δεν αποκλείεται οι άλλοι να μετακομίσουν από τα καλοκαιρινά εξοχικά τους και να ξεχάσουν τον Μπράκετ ως άλλο Φιρς στο υπόγειο να φτιάχνει σωλίνες.

Πολλές φορές ανέφερα τον Τσέχωφ, αλλά πιστεύω πως η Μαρίζα Παρτζίλη τον είχε υπόψη της στη ξύλινη κατασκευή του σκηνικού της, τόσο κατάλληλη για την αναμονή και παρατήρηση, τόσο ανοιχτή για την εισβολή του Νοέμβρη. Τα κοστούμια της εξέφραζαν τα μοτίβα του κάθε ρόλου, φόρεμα-καβούκι για τη Λίμπι, ντεκολτέ των παλαιών καιρών για τη Σάρα, χαριτωμενιές με το ζόρι για την Τίσα, στολί αξιοπρέπειας για τον Μαράνοφ, «για πάντα τεχνίτης» για τον Μπράκετ.

Θέε των μέτρων, μην κόψεις αυτήν την παράσταση. Όχι αυτήν.